

kutatások alapján feltételezhető, hogy a magyarság vándorlásai során baráti, sőt rokoni kapcsolatba került az örménységgel. Így már a honfoglaló magyarokkal is bejöttek örmények, Szent István pedig telepeket is létesített a számukra. A tatárjárás után pedig I. Béla újfent letelepített örményeket.

Lát-e esélyt arra, hogy a mai Örményországból vagy örmény diaszpórákból esetleg idetelepíthetőek emberek?

Ez már kényesebb kérdés, ugyanis a kommunizmus évtizedei alatt a Szovjetunióból betelepített örményeknek alapvetően más a hozzáállása. Az örmények hiába tették - a világon elsőként - 301-ben államvallássá a kereszténységet, a kommunisták 80 év alatt kiölték belőlük a hitet, úgy, hogy akik nemrég érkeztek, egyszerűen más erkölcsi alapokon állanak, sokan meg sem voltak, meg sincsenek keresztelve. Az itteni életükre az asszimiláció nélküli beilleszkedés a legjobb kifejezés. Magyarországot nem tekintik a hazájuknak, csak egzisztálásuk terepének. Ráadásul a több száz éve itt élő rokonaikat nem tartják örményeknek.... Tehát ha újabb örményeket telepítenénk be Örményországból, jó esetben is csak néhány generáció múlva lehelne bárminemű véleményt alkotni a beilleszkedésüket illetően. Nem lehet ugyanis az őseink sikeres beilleszkedését kivetíteni a jelen helyzetre, hiszen a motiváció nem az üldöztetés és az új haza keresése...

*****

SALAMON TEMPLOM

A Gyümölcsoltó Boldogasszony tiszteletére szentelt templom 1723 és 1724 között, tehát még a város utcáinak kijelölése előtt épült. Később többször javították (1751, 1797, 1841) és bővítették (1732, 1899). Nevét alapítójától, Simai Salamontól kapta, akit a templom Mária oltára elé temettek el. Alapítólevele szerint: "Én Salamon, ki Simai Tódornak vagyok fia és Örményváros főbírája, tudatom mindazokkal, akiket illet,... hogy kőtemplomot építettem három oltárral .... harangok számára alkalmas tornyot csináltattam. A szentegyházat köröskörül kőfállal láttam el: a falban van a Szent Kereszt kápolna, az udvaron temető".

A templom tervezőjének nevét mindeddig nem sikerült kideríteni. Külön érdekessége, hogy a barokk stílus virágkorában épült ugyan, alaprajza a gótikából ismert elrendezést őrzi. Ez a páratlanul érdekes megoldás, a sokszínűséghez való ragaszkodás a templom számos más pontján is tetten érhető.

Ilyen társítással találkozunk a templom főbejáratánál. A szomszédos Bálványosváraljáról származó gótikus kapukeret két oldalán ugyanis Szent Szilveszter és Világosító Szent Gergely szobra már jó minőségű, barokk kori alkotás, nem szólva arról, hogy a templomba végülis már mívesen faragott, reneszánsz ajtókereten át lépünk be. Barokk stílusú a torony építési emléktáblája, amelynek díszes keretét az erdélyi "virágos reneszánsz" nagy mestere, a közeli Kidén lakó Sípos Dávid motívumai díszítik, aki az 1700-as évek derekán sokat dolgozott a városnak. Jóval későbbi alkotás a szentély északi falán a Gábrus Zachar tanító által 1842-ben készített falikép, amelyen a templom látképét és az örmény népi viseletben megörökített építető és családja térdeplő alakjait lehet azonosítani. 1732-ben a Szent-Anna társulat a templom jobb oldalához egy félköríves záródású kápolnát emelt. 1899-ben ezzel szimmetrikusan, Világosító Szent Gergely tiszteletére még egy kápolnát építettek. 1804-ig e templom falai között tartották az esküvőket is.

Miklósi-Sikes Csaba